

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ЗАПОВЕД

№ РД 09 – 408 / 01.06.2006 г.

На основание чл. 36, ал. 2, във връзка с чл.36, ал.1 от Закона за професионално образование и обучение

УТВЪРЖДАВАМ

национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на **четвърта** степен на професионална квалификация за специалност код **3450210 Мениджмънт в производството на облекло и в модния дизайн**, професия код **345020 Фирмен мениджър**, от професионално направление код **345 Стопанско управление и администрация** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от ЗППОО съгласно приложението.

Контрол по изпълнение на заповедта възлагам на Кирчо Атанасов - заместник-министър.

ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ

МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ВЯРНО
С ОРИГИНАЛА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
ЧЕТВЪРТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ

код 345

**СТОПАНСКО УПРАВЛЕНИЕ
И АДМИНИСТРАЦИЯ**

ПРОФЕСИЯ:

код 345020

ФИРМЕН МЕНИДЖЪР

СПЕЦИАЛНОСТ:

код 34510210

**МЕНИДЖМЪНТ В ПРОИЗВОДСТВОТО
НА ОБЛЕКЛО И В МОДНИЯ ДИЗАЙН**

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и практика за придобиване четвърта степен на професионална квалификация по професия код **345020 Фирмен мениджър**, специалност код **3450210 Мениджмънт в производството на облекло и в модния дизайн**.

Целта на настоящата национална изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции на обучаваните, изискващи се за придобиване четвърта степен по изучаваната специалност **Мениджмънт в производството на облекло и в модния дизайн**.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионално образование и обучение (ЗПОО).

II. ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ ЧЕТВЪРТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Държавните изпити за придобиване четвърта степен на професионална квалификация са два:

o Държавен изпит по теория на специалността

Държавният изпит по теория е писмена разработка по изпитна тема върху учебното съдържание от задължителната професионална подготовка и е с продължителност 4 (четири) астрономически часа. Обучаваните за една и съща специалност в обучаващата институция полагат държавния изпит по теория по една и съща изпитна тема. Изпитните билети и всички необходими за разработването ѝ дидактически материали се подготвят от комисията по оценяване на изпита по теория в съответствие с настоящата изпитна програма. Дидактически материали се предоставят на обучаваните непосредствено след изтегляне на темата.

Всеки изпитен билет съдържа една изпитна тема, план-тезис, схеми и чертежи (*при необходимост*).

Във всички училища държавният изпит по теория за всички професии и специалности се полага на една и съща дата, определена със заповед на министъра на образованието и науката за конкретната сесия.

Сесиите за полагане на изпити от лица, навършили 16 години, обучавани за придобиване на степен на професионална квалификация в квалификационен курс, се определят от обучаващата институция, като първата от тях е не по-късно от 15 дни след приключване на обучението.

o Държавен изпит по практика на специалността

Държавният изпит по практика е изпълнение на практическо задание. Държавният изпит по практика е с продължителност не повече от три дни и не повече от 6 (шест) астрономически часа дневно. Всеки обучаван, който полага държавния изпит по практика получава индивидуално практическо задание, изготвено от комисията за провеждане и оценяване на изпита по практика. В деня на изпита всеки обучаван изтегля индивидуално практическо задание, включващо конкретна задача и изискванията за изпълнението ѝ. Практическите задания се разработват в съответствие с изискваните професионални компетенции и се утвърждават от директора на училището/ колежа.

Графикът за провеждане на държавните изпити по практика за всяка сесия се определя в началото на учебната година от директора на училището / колежа.

III. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

1. **Професионалните компетенции**, които са придобити в процеса на обучение по специалността.
2. **За държавния изпит по теория на специалността:**
  - o изпитните теми с план-тезиса на учебното съдържание;
  - o критерии за оценяване;
  - o система за оценяване;
  - o примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на специалността.
3. **За държавния изпит по практика на специалността:**
  - o указания за съдържанието на индивидуалните практически задания;
  - o критерии за оценяване;
  - o система за оценяване;
  - o примерно индивидуално практическо задание.
4. **Препоръчителна литература.**

IV. ПРОФЕСИОНАЛНИ КОМПЕТЕНЦИИ, ПРИДОБИТИ В ПРОЦЕСА НА ОБУЧЕНИЕ

№ по ред	Професионални компетенции
I. Свързани с предмети от задължителната професионална подготовка (ЗПП) по икономически дисциплини	
1.	Разбира значението за отрасъла „лека промишленост“ в пазарното стопанство и в частност „производство на облекла“ и развитието му в България.
2.	Разбира значението на микро-и макросредата като рамкови условия за развитие на предприемаческата дейност. Може да прави SWOT анализ.
3.	Познава и прилага правните форми и нормативната уредба, регламентиращи дейността на предприятието за производство на облекла.
4.	Познава основните управленски форми и функции, процеса на вземане на управленско решение и неговото информационно осигуряване.
5.	Познава същността и техниките на маркетинговото проучване на пазара, характеризира маркетинговия инструментариум на предприятието.
6.	Познава и прилага различни методи при планиране, подбор, оценка и мотивация на персонала. Управление на персонала.
7.	Организира и управлява материалните и финансови ресурси на предприятието - имущество, финансиране и кредитиране.
8.	Знае и анализира разходите и приходите на предприятието, формира финансовия му резултат. Познава данъчните задължения на предприятието.
9.	Разбира същността и значението на бизнес-плана, може да планира, организира и произведе авторска дизайнерска колекция.

II. Свързани с предмети от ЗПП в сферата на производството на облекло и модния дизайн	
10.	Познава стилите и световните модни тенденции и проектира авторски модни колекции.
11.	Познава и характеризира костюми от различни епохи и етноси и ползва идеи от тях в модния дизайн.
12.	Конструира и моделира облекло от текстил.
13.	Знае и спазва технологичните изисквания при изработване на облекло от текстил и трикотаж.
14.	Подбира подходящи текстилни и помощни материали според предназначението на изделието.
15.	Изработва портфолио на електронен и хартиен носител за представяне на авторски модни колекции.
16.	Познава характеристиките на видовете машини и съоръжения за изработване на облекла от текстил и трикотаж.
17.	Спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд при работа в различни производствени условия.
18.	Прави оценка на извършената работа, като използва различните стандарти за качество.

V. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Изпитни теми с план-тезис на учебното съдържание.

Тема 1. Производството на облекла и дизайнерски продукти в България. Фирма производител на облекло и дизайнерски продукти /ФПОДП/ и обкръжаващата я среда.

План-тезис:

Национална и световна политика в леката промишленост и в частност в производството на облекла и дизайнерски продукти. Ресурси за развитие на производство на облекла в България. Анализ. Микросреда и макросреда. Влияние на фактори от национален и световен мащаб за успеха и рисковете за предприятието.

2. Критерии за оценяване.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1	Брой точки 100
1. Познава и правилно описва националната политика и политиката на водещи страни в областта на леката промишленост, влияещи на развитието на леката индустрия в България.	15
2. Прави качествен SWOT анализ.	30
3. Правилно анализира възможностите и влиянието на факторите на обкръжаващата среда и рисковете за предприятието.	30
4. Борави с икономическата терминология, свързана с факторите на обкръжаващата среда.	15
5. Познава спецификата на уникалните условия за дейността на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти в България.	10

Тема 2. Правни форми за организация на бизнеса на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти. Търговски представителства.

План-тезис:

Едноличен търговец, видове търговски дружества. Понятие, учредяване, регистрация, управление, прекратяване и ликвидация. Фактори за избор на правна форма. Предимства и недостатъци на различните правни форми на организация на бизнеса. Видове търговски представителства и нормативна уредба.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 2	Брой точки 100
1. Познава правните и нормативни документи, регламентиращи дейността на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти.	25
2. Познава начините за учредяване, регистрация, прекратяване и ликвидация на производствена фирма за облекла.	30
3. Познава същността и правомощията на основните видове търговски представителства.	20
4. Точно използва правните и икономически термини и понятия, свързани с организацията на бизнеса и търговските представителства.	15
5. Познава специфичните условия на бизнес-средата в България и анализира предимствата и недостатъците на различните форми на бизнеса и търговските представителства.	10

Тема 3. Имущество на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти. Показатели за ефективно използване на активите на фирмата. Застраховане.

План-тезис:

Същност на имуществото на предприятието, видове активи и показатели за ефективността им, оценки на дълготрайните активи, изхажбяване и амортизация на дълготрайните активи. Видове застраховане. Застрахователен договор.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3	Брой точки 100
1. Познава същността на имуществото и видовете активи на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти.	25
2. Познава видовете оценки и методите за начисляване на амортизации на дълготрайните активи.	25
3. Познава и анализира видовете показатели и методите за ефективно използване на активите на фирмата.	20
4. Познава и правилно описва видовете застраховане.	20
5. Познава предлагането на най-модерните технологични машини за производство на облекла на българския пазар.	10

Тема 4. Мениджмънт на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти. Бизнес - план.

План-тезис:

Целеполагане, планиране, организиране, анализ и контрол на дейността на предприятието. Основни правила и стъпки при съставянето на бизнес-план. Съдържание /основни компоненти / при съставяне на бизнес-план.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 4	Брой точки
	100
1. Познава основните функции на мениджмънта във фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти.	20
2. Успешно интерпретира функциите на управление, анализира различните управленски дейности.	25
3. Знае основните компоненти при съставянето на бизнес -план.	25
4. Правилно прилага основните правила и стъпки при съставянето на бизнес-план.	20
5. Правилно анализира специфичните компоненти при съставянето на бизнес-план на производствена фирма за облекла.	10

Тема 5. Организационна структура на управление на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти.

План-тезис:

Същност и видове организационни структури на управление. Предимства и недостатъци на организационните структури на управление. Работа в екип. Специфика на организацията на управление на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти. Предложение за избор на организационна форма на управление на такава фирма.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5	Брой точки
	100
1. Познава същността и видовете организационни структури на управление.	20
2. Правилно анализира предимствата и недостатъците на основните видове организационни структури на управление.	20
3. Познава и правилно описва условията за ефективна работа в екип. Илюстрира връзките и зависимостите между звената за управление чрез схеми.	20
4. Познава спецификата на организацията на управление във фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти.	25
5. Прави подходящо предложение за избор на организационна форма на управление на такава фирма.	15

Тема 6. Маркетингово проучване в дейността на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти. Пазари.

План-тезис:

Същност на маркетинговото проучване. Техники на маркетингово проучване. Същност и класификация на пазарите. Борси и видове борсови операции. Специфика на маркетинговото проучване на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти във връзка с реализацията на бизнес-плана ѝ.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6	Брой точки 100
1. Познава същността на маркетинговите проучвания и тяхната класификация.	20
2. Познава видовете и техниките на маркетинговото проучване, методите за набиране на информация.	20
3. Правилно анализира ролята и спецификата на маркетинговото проучване за дейността на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти.	20
4. Познава и правилно борави с икономическата терминология, свързана с маркетингово проучване и анализ.	15
5. Умее да доказва ролята на маркетинговото проучване във връзка с реализацията на бизнес-плана на фирма, производител на	25

Тема 7. Маркетингов инструментариум на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти.

План-тезис:

Елементи на маркетинг-микса. Основи на стоковата политика - елементи, жизнен цикъл на продукта, продуктова политика, иновации. Ценова политика -предпоставки при разработване на ценова стратегия. Дистрибуционна политика. Маркетингова и рекламна стратегия на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти на фона на нарастващата конкуренция на българския пазар.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 7	Брой точки 100
1. Познава елементите на маркетинг - микса.	15
2. Познава елементите на стоката, методите за формиране на цената и пътищата за дистрибуция.	20
3. Характеризира основните продуктови и ценови стратегии по време на различните фази от жизнения цикъл на дизайнерския продукт и начините за организация на продажбите и рекламата.	25
4. Анализира факторите за правилен избор на маркетингова и рекламна стратегия на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти.	20
5. Анализира правилно стратегиите за конкурентноспособност на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти в условията на българския пазар.	20

Тема 8. Процес на вземане на управленско решение във фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти. Функционалните стратегии като фактор при вземане на решение.

План-тезис:

Същност на управленското решение. Изисквания и етапи в процеса на взимане на решение. Видове решения. Методи за вземане на решения. Иновационни стратегии. Фактори, влияещи върху избора на стратегия във фирмата.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8	Брой точки 100
1. Характеризира правилно същността на видовете управленски решения.	15
2. Характеризира правилно етапите и методите за вземане на управленско решение.	25
3. Избира правилния стил на управление на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти.	20
4. Познава същността и целта на иновационните и инвестиционните стратегии в предприятие, производител на облекла.	20
5. Анализира правилно факторите, влияещи върху избора на стратегия във фирмата.	20

Тема 9. Управление на персонала и заплащане на труда във фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти.

План-тезис:

Планиране, набиране и подбор на персонал. Основни мотивационни модели - съпоставка и анализ. Фирмена култура. Системи и форми на заплащане на труда. Формиране на работната заплата във фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти - анализ на специфичните особености. Оценка и самооценка на извършената работа.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9	Брой точки 100
1. Правилно прилага различни методи за планиране, търсене, набиране и подбор на персонала във фирма, производител на облекла. Познава	25
2. Извършва правилна съпоставка и анализ на различните мотивационни модели.	20
3. Познава и правилно описва системите и формите за заплащането на труда и формирането на работната заплата.	20
4. Познава методите за формиране и внедряване на системи за оценка на труда на персонала.	15
5. Познава и правилно анализира специфичните особености при формиране на работната заплата във фирма, производител на облекла.	20

Тема 10. Приходи и разходи на фирма, производител на облекло и дизайнерски продукти. Финансово състояние на предприятието.

План-тезис:

Същност и класификацията на приходите и разходите. Анализ на приходите и разходите на предприятието. Финансов резултат на предприятието - печалба. Икономическа ефективност.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10.	Брой точки 100
1. Познава класификацията на приходите и разходите във фирма, производител на облекла и представя методика за анализа им.	20
2. Анализира правилно влиянието на факторите, допринасящи за изменението на приходите и разходите.	20
3. Прецизно представя абсолютните и относителни показатели за анализ на финансовите резултати и печалбата на предприятието.	15
4. Правилно анализира основните показатели за финансовото състояние на предприятието - печалба, рентабилност и ефективност и познава факторите, влияещи върху тях.	25
5. Прави оценка и формулира изводи за финансовото състояние на фирма, производител на облекла.	20

Тема 11. Изработване на пола по зададен модел.

План-тезис:

Цветна скица и описание на модела. Стилво направление и модни тенденции за полите през текущата година. Избор на подходящи текстилни материали за изработване на изделието и обосновка. Изчисляване и построяване на базисна конструкция в мащаб 1:5. Технологична последователност за изработване на модела. Необходими машини за изработване на модела и съоръжения за влаготоплинна обработка.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Брой точки 100
1. Прави цветна скица и описание на стилното направление на модела.	10
2. Познава модните тенденции свързани с модела.	15
3. Правилно избира подходящи текстилни материали за изработване на изделието.	10
4. Правилно изчислява и построява базисната конструкция.	30
5. Правилно съставя технологична схема за последователност при изработване на модела.	20
6. Познава и правилно определя необходимите кройчни и шевни машини и съоръженията за влаготоплинна обработка, използвани при изработване на модела.	15

Тема 12. Изработване на дамски панталон по зададен модел.

План-тезис:

Цветна скица и описание на модела. Стилото направление и модни тенденции за дамските панталони през текущата година. Избор на подходящи текстилни материали за изработване на изделието. Изчисляване и построяване на чертеж в мащаб 1:5. Технологична последователност за изработване на модела. Необходими шевни машини за изработване на модела и съоръжения за влаготоплинна обработка.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12	Брой точки
	100
1. Прави цветна скица и определя стилото направление на модела.	10
2. Познава модните тенденции свързани с модела.	15
3. Правилно избира подходящи текстилни материали за изработване на изделието.	10
4. Правилно изчислява и построява базисната конструкция.	30
5. Правилно съставя технологична схема за последователност при изработване на модела.	20
6. Познава и правилно определя необходимите кройчни и шевни машини и съоръженията за влаготоплинна обработка, използвани при изработване на модела.	15

Тема 13. Изработване на дамска блуза / мъжка риза по зададен модел.

План-тезис:

Цветна скица и описание на модела. Стилото направление и модни тенденции за дамските блузи/мъжките ризи през текущата година. Избор на подходящи текстилни материали за изработване на изделието. Изчисляване и построяване на чертеж в мащаб 1:5. Технологична последователност за изработване на модела. Необходими шевни машини за изработване на модела и съоръжения за влаготоплинна обработка.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Брой точки
	100
1. Прави цветна скица и определя стилото направление на модела.	10
2. Познава модните тенденции свързани с модела.	15
3. Избира подходящи текстилни материали за изработване на изделието.	10
4. Правилно изчислява и построява базисната конструкция.	30
5. Правилно съставя технологична схема за последователност при	20
6. Познава и правилно определя необходимите кройчни и шевни	15

Тема 14. Изработване на дамска рокля по зададен модел.

План-тезис:

Цветна скица и описание на модела. Силово направление и модни тенденции за дамските рокли през текущата година. Избор на подходящи текстилни материали за изработване на изделието. Изчисляване и построяване на чертеж в мащаб 1:5. Технологична последователност за изработване на модела. Необходими шевни машини за изработване на модела и съоръжения за влаготоплинна обработка..

Критерии за оценяване на изпитна тема № 14	Брой точки
	100
1. Прави цветна скица и определя стиловото направление на модела.	10
2. Познава модните тенденции свързани с модела.	15
3. Избира подходящи текстилни материали за изработване на изделието.	10
4. Правилно изчислява и построява базисната конструкция.	30
5. Правилно съставя технологична схема за последователност при изработване на модела.	20
6. Познава и правилно определя необходимите кроячни и шевни машини и съоръженията за влаготоплинна обработка, използвани при изработване на модела.	15

Тема 15. Изработване на дамски костюм по зададен модел.

План-тезис:

Цветна скица и описание на модела. Силово направление и модни тенденции за дамските костюми през текущата година. Избор на подходящи текстилни материали за изработване на изделието. Изчисляване и построяване на чертеж в мащаб 1:5. Технологична последователност за изработване на дамски костюм. Необходими шевни машини за изработване на модела и съоръжения за влаготоплинна обработка.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15	Брой точки
	100
1. Прави цветна скица и определя стиловото направление на модела.	10
2. Познава модните тенденции, свързани с модела.	15
3. Избира подходящи текстилни материали за изработване на изделието.	10
4. Правилно изчислява и построява базисната конструкция.	30
5. Правилно съставя технологична схема за последователност при изработване на модела.	20
6. Познава и правилно определя необходимите кроячни и шевни машини и съоръженията за влаготоплинна обработка, използвани при изработване на модела.	15

Тема 16. Изработване на мъжко сако по зададен модел.

План-тезис:

Цветна скица и описание на модела. Стилото направление и модни тенденции за мъжките сака през текущата година. Избор на подходящи текстилни материали за изработване на изделието. Изчисляване и построяване на чертеж в мащаб 1:5. Технологична последователност за изработване на модела. Необходими шевни машини за изработване на модела и съоръжения за влаготоплинна обработка.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 16	Брой точки 100
1. Прави цветна скица и определя стилото направление на модела.	10
2. Познава най-новите модни тенденции свързани с модела.	15
3. Избира подходящи текстилни материали за изработване на изделието.	10
4. Правилно изчислява и построява базисната конструкция.	30
5. Правилно съставя технологична схема за последователност при изработване на модела.	20
6. Познава и правилно определя необходимите кроячни и шевни машини и съоръженията за влаготоплинна обработка, използвани при изработване на модела.	15

Тема 17. Изработване на дамско / мъжко палто по зададен модел.

План-тезис:

Цветна скица и описание на модела. Стилото направление и модни тенденции за дамските/мъжките палта през текущата година. Избор на подходящи текстилни материали за изработване на изделието. Изчисляване и построяване на чертеж в мащаб 1:5. Технологична последователност за изработване на модела. Необходими шевни машини за изработване на модела и съоръжения за влаготоплинна обработка.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 17	Брой точки 100
1. Прави цветна скица и определя стилото направление на модела.	10
2. Познава модните тенденции свързани с модела.	15
3. Избира подходящи текстилни материали за изработване на изделието.	10
4. Правилно изчислява и построява базисната конструкция.	30
5. Правилно съставя технологична схема за последователност при изработване на модела.	20
6. Познава и правилно определя необходимите кроячни и шевни машини и съоръженията за влаготоплинна обработка, използвани при изработване на модела.	15

Тема 18. Изработване на дамски / мъжки шлифер по зададен модел.

План-тезис:

Цветна скица и описание на модела. Силово направление и модни тенденции за дамските/мъжките шлифери през текущата година. Избор на подходящи текстилни материали за изработване на изделието. Изчисляване и построяване на чертеж в мащаб 1:5. Технологична последователност за изработване на модела. Необходими шевни машини за изработване на модела и съоръжения за влаготоплинна обработка.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 18	Брой точки
	100
1. Прави цветна скица и определя стилово направление на модела.	10
2. Познава модните тенденции свързани с модела.	15
3. Избира подходящи текстилни материали за изработване на изделието.	10
4. Правилно изчислява и построява базисната конструкция.	30
5. Правилно съставя технологична схема за последователност при изработване на модела.	20
6. Познава и правилно определя необходимите кроячни и шевни машини и съоръженията за влаготоплинна обработка, използвани при	15

Тема 19. Изработване на дамско / мъжко спортно яке по зададен модел.

План-тезис:

Цветна скица и описание на модела. Силово направление и модни тенденции за дамските/мъжките спортни якета през текущата година. Избор на подходящи текстилни материали за изработване на изделието. Изчисляване и построяване на чертеж в мащаб 1:5. Технологична последователност за изработване на модела. Необходими шевни машини за изработване на модела и съоръжения за влаготоплинна обработка.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 19	Брой точки
	100
1. Прави цветна скица и определя стилово направление на модела.	10
2. Познава модните тенденции свързани с модела.	15
3. Избира подходящи материали за изработване на изделието.	10
4. Правилно изчислява и построява базисната конструкция.	30
5. Правилно съставя технологична схема за последователност при изработване на модела.	20
6. Познава и правилно посочва необходимите кроячни и шевни машини и съоръженията за влаготоплинна обработка, използвани при изработване на модела.	15

Тема 20. Изработване на детска рокля по зададен модел и възрастова група по избор.

План-тезис:

Цветна скица и описание на модела. Стилото направление и модни тенденции за детските рокли през текущата година. Избор на подходящи текстилни материали, съобразени с изискванията за изработване на детско облекло. Изчисляване и построяване на чертеж в мащаб 1:5. Технологична последователност за изработване на модела. Необходими шевни машини за изработване на модела и съоръжения за влаготоплинна обработка.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 20	Брой точки 100
1. Прави цветна скица и определя стилово направление на модела.	10
2. Познава модните тенденции свързани с модела.	15
3. Избира подходящи текстилни материали за изработване на изделието.	10
4. Правилно изчислява и построява базисната конструкция.	30
5. Правилно съставя технологична схема за последователност при изработване на модела.	20
6. Познава и правилно определя необходимите кройни и шевни машини и съоръженията за влаготоплинна обработка, използвани при изработване на модела.	15

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

1. Системата за оценяване на държавните изпити за придобиване на професионална квалификация е точкова. За всеки критерий точките са определени съобразно неговата тежест. Максималният брой точки за оценяване на всяка изпитна тема и на всяко решено индивидуално практическо задание е 100. В зависимост от показаните знания по съответния критерий могат да се получат от 0 до максималния брой точки.

2. Оценяването на всяка изпитна тема се извършва по критериите към нея, определени в националната изпитна програма.

3. Всеки член на съответната изпитна комисия, включително председателят, преглежда и оценява разработените изпитни теми, преглежда и оценява индивидуалните практически задания и вписва определения от него брой точки.

4. Реалният брой точки от държавните изпити по теория на професията се изчислява като средноаритметично с точност до 0,01 от точките на всеки член на съответната изпитна комисия, съгласно чл. 7 от Наредба № 3 за системата за оценяване.

5. В края на всяка изпитна работа се поставя рецензия, реалния брой точки, с които тя е оценена и подписите на всички членове на комисията.

6. В индивидуалните практически задания се изписва реалния брой точки, под които се подписват всички членове на комисията.

7. Оценката с точност до 0,01 от държавния изпит по теория и практика се изчислява, като преминаването от точки в оценки се извършва по следната формула:

$$\text{Оценка} = 0,06 \times \text{брой точки, постигнати от обучаемия}$$

8. Оценките се вписват в протокол на зрелостната комисия за резултатите от държавни зрелостни изпити или на комисията за придобиване на професионална квалификация - за окончателна оценка от изпита.

9. Непълен отговор по съответния критерий се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

VI. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.

Чрез държавния изпит по практика на специалността се проверяват и оценяват професионалните умения и компетенции на обучаваните, отговарящи на четвърта степен на професионална квалификация.

Изпитът по практика се състои в изработване на мениджърски проект по индивидуално задание за организация и управление на фирма за производство на облекло и допълнения към него.

По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание[^]

Индивидуалните практически задания се съставят в училището. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с едно повече от броя на явяващите се в деня на изпита. Изпитните билети за държавния изпит по практика на специалността се изтеглят в края на първия срок и обучаваните разработват мениджърски проект под ръководството на преподаватели - консултанти. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си практическо задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

2. Критерии за оценяване.

№	КРИТЕРИИ	ПОКАЗАТЕЛИ	Максимален брой точки 100
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	<ul style="list-style-type: none"> - избира и използва правилно лични предпазни средства; - правилно употребява предметите и средствата на труда по безопасен начин; - разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа и дефинира, и спазва предписания за своевременна реакция; - описва дейностите за опазване на околната среда, свързани с изпитната работа, включително почистване на работното място.	ДА/НЕ
2.	Ефективна организация на работното място.	<ul style="list-style-type: none"> - подрежда инструментите, пособията и материалите, като осигурява удобство и точно спазване на технологията; - целесъобразно употребява материалите; - работи с равномерен темп за определено време.	5

3.	Спазване изискванията на правилниците, наредбите, предписанията и икономическите показатели.	<ul style="list-style-type: none"> - обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица; - спазва изискванията на правилниците, наредбите, икономическите изисквания, наредбите и предписанията, свързани с мениджърския проект - материали, инструменти, лични предпазни сред 	15
4.	Правилен подбор на материали, инструменти и машини съобразно конкретното задание.	<ul style="list-style-type: none"> - преценява типа, вида и подходящата стойност на използваните материали, инструменти и машини, необходими за реализацията на проекта. - правилно подбира количеството и качеството на необходимите 	20
5.	Спазване на необходимата технологична последователност на операциите според практическото изпитно задание.	<ul style="list-style-type: none"> -определя самостоятелно реда и последователността на действията и операциите; - спазва необходимата последователност на действията и операциите в процеса на работа. 	20
6.	Качество на изпълнението на практическото изпитно задание. Изчерпателност на разработката.	<ul style="list-style-type: none"> - всеки завършен етап съответства на изискванията, -мениджърския проект отговаря на зададените параметри; - изпълнява задачата в поставения срок. 	20
7.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на мениджърския проект.	<ul style="list-style-type: none"> - осъществява контрол при избора на материали, машини, инструменти и при изпълнение на конкретни дейности. - контролира необходимите показатели; - оценява резултатите, взема решение и отстранява грешките; - прави оптимален разчет на времето за проекта. 	10
8.	Защита качествата на мениджърския проект.	<ul style="list-style-type: none"> - може да представи и обоснове приетия вариант на решение и изпълнение на практическото задание; - демонстрира добра техника на презентирание. 	10

3. Система на оценяване.

1. Системата за оценяване на държавните изпити за придобиване на професионална квалификация е точкова. За всеки критерий точките са определени съобразно неговата тежест. Максималният брой точки за оценяване на всяка изпитна тема и на всяко индивидуално решено практическо задание е 100. В зависимост от показаните знания по съответния критерий могат да се получат от 0 до максималния брой точки.

2. Оценяването на всеки мениджърски проект се извършва по критериите, определени в националната изпитна програма.

3. Всеки член на съответната изпитна комисия, включително председателят, преглежда и оценява разработените изпитни теми, преглежда и оценява индивидуалните практически задания и вписва определения от него брой точки.

4. Реалният брой точки от държавните изпити по теория и практика на професията се изчислява като средноаритметично с точност до 0,01 от точките на всеки член на съответната изпитна комисия, съгласно чл. 7 от Наредба № 3 за системата за оценяване.

5. В края на всяка изпитна работа се поставя рецензия, реалния брой точки, с които тя е оценена и подписите на всички членове на комисията.

6. В индивидуалните практически задания се изписва реалния брой точки, под които се подписват всички членове на комисията.

7. Оценката с точност до 0,01 от държавния изпит по теория и практика се изчислява, като преминаването от точки в оценки се извършва по следната формула:

$$\text{Оценка} = 0,06 \times \text{брой точки, постигнати от обучаемия}$$

8. Оценките се вписват в протокол на зрелостната комисия за резултатите от държавни зрелостни изпити или на комисията за придобиване на професионална квалификация - за окончателна оценка от изпита.

9. Непълен отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

VII. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Лисийска, З. Художествено проектиране на облеклото. Университетско издателство на Югозападен университет. 1998.

Попска, П. Проектиране на облеклото. Техника. 1994.

Гиндев, Г. и колектив. Моделиране и конструиране на облеклото. Техника. 1992.

Модева, С. и колектив. Процеси и машини в шевното производство. Техника. 1991.

Стойков, Л. Модата от Нефертити до топмоделите. Амбелино арт. 1994.

Армстронг, М. Преуспяващия мениджър. Делфин прес. 1993.

Терраго, Ф. и колектив. Стратегическо управление. Университетско издателство "Стопанство." 1999.

Чаушев, А. Управление на персонала. Университетско издателство "Стопанство". 1999.

Йотова, Л. Микроикономика. Университетско издателство "Стопанство". 2001.

Доганов, Д. и колектив. Рекламата каквато е. Принцепс. 2000.

Петров, Л. Основи на счетоводството. Мартилен. 1996.

Кънчев, Ц. и колектив. Технология на облеклото. Техника. 2000.

Трифонов, К. Шевни машини и съоръжения. Техника. 1998.

Маринов, З. Основи на пазарната икономика. Хермес. 2002.

VIII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

Стоилова, С. - ЧПКМД „Св. Ариадна“, гр. София.

Костова, Р. - ЧПК „Арт - Авангард“, гр. София

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ЧЕТВЪРТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ ПО СПЕЦИАЛНОСТТА**

.....
(код) (наименование на специалността)

Изпитен билет №.....

Изпитна тема:

.....
(изписва се точно наименование на темата)

План-тезис:

.....
.....
.....

Приложна задача: .....

Описание на дидактическите материали:.....

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)

4

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ЧЕТВЪРТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ ПО СПЕЦИАЛНОСТТА**

.....
(код на професията/специалността) (пълно и точно наименование на професията/специалността)

Индивидуално практическо задание №.....

И
З На ученика/обучавания .....
(трите имена на ученика/обучавания)

И
Т От ..... клас/курс,

Начална дата на изпита: ..... начален час: .....

О
крайна дата на изпита: ..... час на приключване на.....

З
а
Д 1. Да се .....
(вписва се темата на изпитното задание)

И
и
Е 2. Указания за изпълнение на практическото задание:
.....
.....
.....

ОБУЧАВАН: .....
(име, фамилия) (подпис)

Председател на изпитната комисия: .....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция: .....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)